

חרדים במחאה אנטי ציונית. "אנחנו תופסים את החרדים בתור כוח, בתור איום. משהו סוחט שמאיים עלינו" (למצולמים אין קשר לכתבה)

היותר ליברליים יותר קשה להתבטא, כי הם יותר חשופים לביקור רת. הם מסתכנים בלהיות מדוכאים בחברה. לכאורה ציפיתי לדבר ההפוך, שיהיה קשה עם הקיצונים וקל עם אלה שיותר דומים לי. ברמה היותר חברתית אני חושב שגיליתי שאנחנו תופסים את החרדים בתור כוח, בתור איום, משהו סוחט שמאיים עלינו. ככל שהעמקתי לתוך זה הבנתי שאני מתחיל לראות את הדברים מנקודת מבטם, שזו נקודה בדיוק הפוכה, של הישרדות. יש כאן אנשים שפחדים פחד אמיתי שמה שהם מייצגים לא יהיה בעתיד. זה מאוים גם על ידי המדינה וגם על ידי האינטרנט. תחתי שוב מה זה עבור תלמיד ישיבה שלומד 18 שעות ביום בתנאים של פנימייה, שהוא יכול לחוץ אני טר ולהגיע לאישה עירומה. זה הרסני. אני לא יודע איך הוא יכול לעמוד בזה. זה מבלבל באופן שאי אפשר בכלל לתאר אותו. זה מבלבל אותי, אז על אחת כמה וכמה שזה יבלבל אותו. אני מבין את האתגר העצום בלשמור על חברה שהערכים שלה שונים, חברה למדנית. הנמכר וואן הוא אדם שירי שב כל היום ולומד. אצלנו אדם כזה נחשב גניחט. זה לא סקסי. להעמיד חברה שהערך שלה הוא למדני, שהיא בעצם מובלעת בתוך חברה שהערך שלה הוא צרכני, זה אתגר אדיר שעל פניו אין כמעט סיכוי לעמוד בו. כשאתה רואה את זה מנקודת המבט הזו פתאום אתה מתחיל להגיד 'סתחיי'. אני שים עשו פה כמה צעדים מאוד חכמים ואמיצים. פתאום אתה רואה את הדבר הזה שנקרא ישיבות, תחשוב איזה פטנט גאוני זה לקחת את כל הצעדים רים שלכאורה היו יכולים ללכת לכל מיני מקור מות, להכניס אותם למקלט גרעיני שהם מבלים בו 18 שעות ביום והם לא חשופים לחוץ כמעט, זה הציל אותם. הם התחילו את המסע שלהם אחרי השואה, מפורקים מפורדים וחשבו שתהיה כאן איי זה שמורת טבע כזאת שיקראו לה חרדים. זו הייתה התכנית בגדול, והאנשים האלה הצליחו לעשות זה. מצד שני הם משלמים על זה מחירים אדירים, בעיקר במה שקשור לחופש הפרט. לא הייתי מתחיל לפתח לשנייה. המחיר הוא בלהיות צבא, בכפייה. ברית המועצות נפלה, מישהו שניסה להשריש אידאולוגיה שהיא נגד כוחות השוק התרסק, למרות שהיה לו כוח פי אלף יותר מהחרדים. אז אתה אומר, 'יש כאן אנשים שהולכים נגד כוחות השוק ואיכשהו שורדים עד עכשיו'. ועם הביקורת, זה גם מעורר המון הערכה."

"חרדות", הסרט השני בסדרה, יוקרן בערב הבכורה של פסטיבל הסרטים היהודי בסינמטק, שיתקיים ב-14 בדצמבר. הסרט השלישי והמסיים עוסק באינטרנט בעולם החרדי. לא ידוע מתי ייצא

היו את כל המילים האלה זה אומר שהוא היה ממש רשע. מר"אש, וזה גם הולך כלפי היחס לציונות – הטרמינולוגיה החרדית, בעיקר של הפלגים הקיצוניים, עובדת בדציבלים מאוד גבוהים. כשמכירים את זה פחות מתרגשים. זה דבר אחר. יש את הקטע שבו פפנהיים מראה לי חוברת לילדים שהיא הגרסה של"הם לשואה. אני מודה שזה מאוד צרם לי לראות את בן דמותי החילוני, שמן עם שערות על הרגליים וקירח, עומד ומחייך לנר כח אחיו המתגלגלים למחנות ההשמדה ולארוכות של אושוויץ."

"אני שם עם צלם, ואומר לו, 'יש שם את השמן הזה עם הצ'קים'. פתאום אני קולט איך הסטריאוטיפים הכמעט אנטישמיים האלה טבועים בי כל כך עמוק. אני מחפש את היהודי עם האף הארוך, הכסף והשטריימל. אותו כיעור שהדביקו ליהודים במשך שנים. פתאום תפסתי את זה קורה לי"

אבל פה גם הרגשתי שאני מאוד לא רוצה לסחוב את הדברים למקום של 'פופוליטיקה' – לכיוון של ויכוח. העדפתי לבוא ממי קום של סקרנות ושל הקשבה. את התשובות שלי נתתי דרך העי ריכה והצילום. ברור לי שקשה לאנשים לראות את זה, אבל אם נניח שהייתי אומר, 'רגע, פפנהיים, זה נורא לא יפה', לא הייתי משיג בזה בעצם כלום. זה גרם לאנשים להתבטא בחופשיות ולא להרגיש שמחפשים אותם."

מה המסקנות שלך על האוכלוסייה החרדית מעשיית הסרט? "זה שיש מלא הפתעות ופרדוקסים, כמו למשל העובדה שפפנהיים בא להקרנה בסינמטק ורביץ בחר לא לבוא. זאת אומרת שד" ווקא איפה שאתה מצפה שמישהו יהיה מאוד סגור הוא נפתח, ולהפך. זה ברמה האישית. בשלב מסוים תפסתי שדווקא לאנשים

"המקום היחיד שבמבי (שלקובסקי – ג"ל) היססה היה בהתחלה, אם להגיד כן או לא. אז היא התייעצה עם הרב רביץ, שאמר לה שאנחנו בסדר. מהרגע שהיא אמרה 'כן' היא הייתה איתנו במאה אחוז."

פפנהיים עובר בסרט תהליך אדיר, מאדם שמחפש את דלת המילוט למי ששרר בפסקול ובוכה מול המי צלמה. איך הוצאת את זה ממוחו?

"תראה, מעולם לא חבשתי כיפה. לא התחזיתי ולא התחלתי להגיד 'בעזרת השם'. מאוד הקפדתי להישאר אני, ואני חושב שזה יוצר יותר הערכה. מצד שני לא לבשתי מכנסיים קצרים והשתמשתי בשפה נקייה מסלנג, גם בשביל הבהירות. אבל בשום אופן לא הייתי צריך להיות מישהו שאני לא. היה קטע מאוד דרמטי במהלך הצילומים שפפנהיים אמר שהוא לא מעוניין לדבר. אני שם עם צוות ציי לום והוא לא מוכן לדבר. זה רגע מלא חרדה שאתה אומר לעצמך 'טוב, אין לי סרט'. באותו רגע יוחאי ביקש מהצלם לכבות את המצלמה ואמר לו 'תראה, זה לא יעבוד ככה. אנשים שיראו את הסרט הזה רוצים לדעת מי אתה, גם אם לא אכ"פת לך מהאנשים האלה ואתה נגדם, כדי שהם לא יחשבו שאתה מפלצת כמו שר"כים מהם חושבים, אנחנו רוצים לבקש ממך לדבר על עצמך כמה שאתה יכול'. הוא חשב על זה קצת. היה לו מאוד קשה,

אבל בשבילי זה היה אחד הרגעים הכי מרגשים כי היה בזה משהו מאוד אמיתי כשהוא החליט לדבר. אחר כך גם נוצרה יד"י דות. המחיר היה זמן, לקח שנים לעשות את כל התהליך של בניית האמון. הוא ראה בסוף התהליך את הגרסה הראשונה של הסרט, שנקרא אז "גוועלד". זה רגע ממש מלחיץ בשבילי אמון. ההערה היחידה שלו הייתה שצריך לשנות את שם הסרט, כי 'גוועלד' לא כותבים בע', ככה כותבים רק אמריקנים ופה בא"רץ כותבים את זה רק עם א'. מעבר לזה הוא מאוד אהב את הסי"רט."

היה שלב שבו דברים שנאמרו קוממו אותך? "לא היה לי רגע כזה, באמת. לך למאה שערים, תראה מוד"עת אבל על מישהו שהוא פשוט העם, ואתה תקרא שהוא היה 'הצדיק הגדול הנורא הרחום והכביר שהלך לעולמו'. ואם לא